

אשה נכנסה לבית השימוש של בית הקפה תל-אביב, ילדה תינוק ונעלמה... שלושה יפאנים אלמוניים נחתו בנמלה התעופה לוד וערכו שם טבח המוני... קבוצת צעירים יאנסו ילדה בת 13... יורד ישראלי שהתעשר בחו"ל שכר את הכותל המערבי, ערך שם ברימיצווה לבנו, בנוכחות מלך בדימוס, נטיחים וצילום זרים... נער תלה את עצמו בכלא... לפי סיפור דמיוני שנפוצ בארץ, חבשה כלה צעירה פיאה נוכרית, נעקצה על ידי עקרב שהחבא בה, ומתה... קבוצת צעירים אנסו נערה בת 15...

פסיכולוג שיכנע פאציניסטים שהוא ירפא אותן באמצעות מיטגל... פלייבוי קשיש נתגלה על ידי חוקרי מסיבהנסה, שפרצו לביתו, כשהוא ישן בחברת נערה זרה... קצין פוטר מחז"ל מפני שסיפר על יחסיו האינטימיים עם חיילותיו... קבוצת צעירים אנסו נערה בת 14...

אחות ערביה ברחה מבית חולים נצחתי ללבנון, חזרה כחוטפת מטוס... גאונים אלמונים שדדו בנק באמ"צ עוות המלפון... נערה התמטרה לצעיר, שטען באוזניה כי זהו חלק מבחינת הקבלה של הש"ב... צעירה קפצה מגג ונהרגה, בנסותה להימלט מקבוצת אנטיס... האיש, שפיקד לפני 18 שנה על העסקה הביש במצריים, הופיע מאפלת האלמוניות ואיים לגלות סודות... בן מיטפחה ערבית מיוחסת מנצרת נתגלה כג'יגולו מיקצועי... תיירת ועולה חדש נאנסו ביחד על ידי קבוצת בריינים בלב העיר...

חצר הגברים הזקנה

כ? אלה היו דמויות של תשל"ב — גיבורי כותרות בי משך יום, שבוע או חודש. אולם השנה עצמה היתה ללא גיבורים. לא היה זה מוקרה. כי בי ישראל של תשל"ב לא היה מקום לגיבורים. במדינה פשטה האווירה של חצר-מלכות. מלכה זקנה, מוקפת

תל

חנפנים ומלחכי-פינכה, רדתה בג' דולי המדינה. מצביאים ומדינאים, דוכסייהמנגנון ואולפיצבא, התייחסו אליה בחיל וברעדה. מוצא פיה היה לחוק המדינה. כאווירה זו הפכו אנשים לגמדים, וגמדים לאצבעי נים. או שמא רק נחשף שני עוריקומתם האמיתי של גמדי יום שהתחזו לאנשים, ושני אצבעונים שהתחזו לגמדים. עוד לפני שנתיים-שלוש נראו אישהשנה תשכ"ז, משה דיין, ואישהשנה תשכ"ו, פינחס ספיר, כענקים. יגאל אלון נראה כמתחרה רציני על השילי-טון. מלחמת הירושלים ריתקה את הארץ, סיפקה את מיטת הכותרות לעיתונות. כזו זה מת בתשל"ב. גולדה מאיר שרטה. היא דיברה על התפטרות, על סיום התפקיד. אך איש לא האמין לה עוד. שילטונה "בראשית הקדנציה זמבאת" נראה כדבר ודאי. ובחדרי חדרים לקחו בחשבון את שילטונה גם בקדנציה שלאחר מכן: 1977.

מנהיג סוציאליסטי אירופי סיפר על בדיחה ששמע בנוכחותה של גולדה עצמה. וזו לשונה: פינחס ספיר נבחר לראש-ממשלה, אחרי התפטרות גולדה. ביום הראשון של שילטונו לא יכול היה לקום ממיטתו מרוב מיתושים. הרופא שנקרא אליו בדק אותו, קבע: "אינך חולה, אדוני, אלה הם רק סימני יוקנה. בן כמה אתה?" השיב ספיר: "בן 85". לדברי המנהיג הזר, צחקה גולדה מאיר בפה מלא למישמע הבדיחה. גם כל מקורביה צחקו. השנה מדאו לפינחס ספיר 63 שנים.

צמד כלכלי וסולטאן השמחים

פ ינחס ספיר, האיש הכליכול במשק, הצאר הכלכלי של ישראל, האיש שלט שילטון מוחלט על כל אגורה שהתגלגלה במדינה, לא העז להתגרות בגולדה מאיר אף בעניין הקטן ביותר. אחד מחסריו אמר: "הוא לא יציג את מועמדותו לראשות-הממשלה כל עוד מכהנת

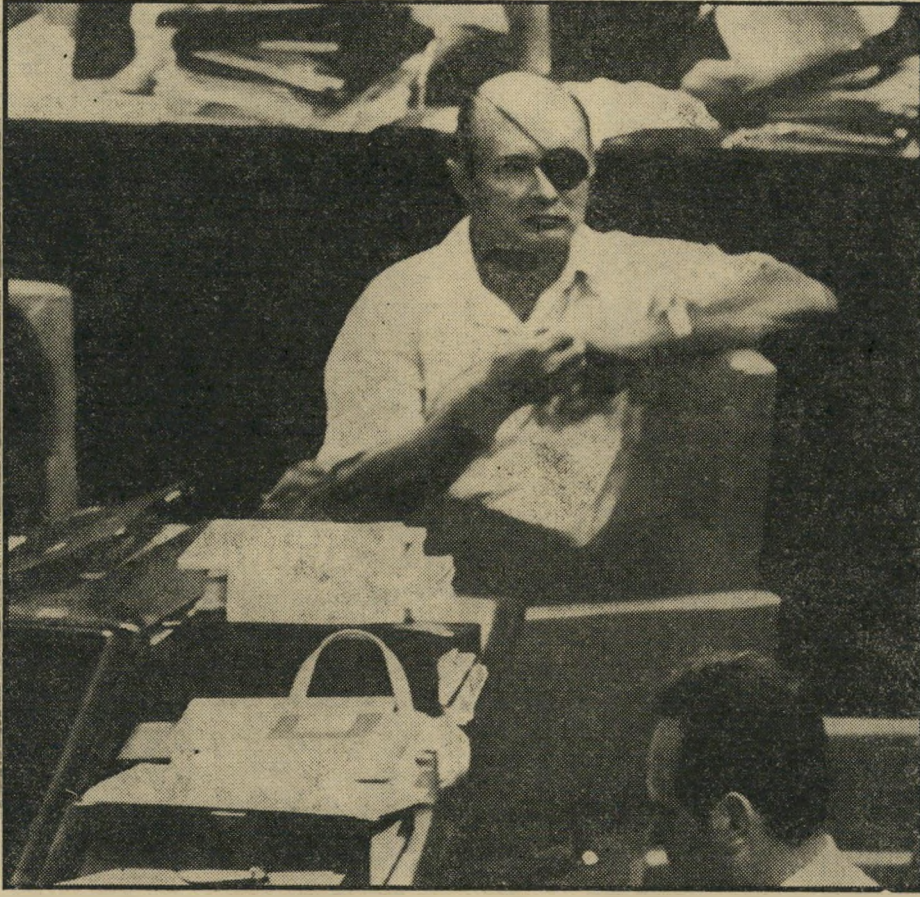
גולדה בתפקודה. הוא לא יציג את מועמדותו גם בשגזרה תתפטר רשמית. הוא יהכה עד שיהיה בטוח שלא תחזור בה."

יגאל אלון, שאין לו עמדה שילטונית כה מוצקה כמו ספיר, נהג בוהירות רבה עוד יותר. בימים המעטים שבהם נעדרה גולדה מן הארץ, בעת ביקורת בארצות הברית וברומניה, נהנה בגלוי מתפקיד ראש-הממשלה בפועל. אך כשנשאל בטלוויזיה על שאיפתו להגיע לשילטון, ענה בהכנעה, לעיני מאות אלפי צופים: "גולדה מאיר היא ראש-ממשלה מצויין. אני מקווה שהיא תכהן גם בקדנציה הבאה."

גיבור הפדמ"ח לא היה גיבור מוג גהדה. משה דיין לא היה במצב שונה. בשנים קודמות פוצץ את המדינה והעולם בהצהרות מדיניות בומבסטיות, בקצב של שתי הצהרות וסדרות ליום. בשנת תשל"ב נדם — עד כמה שאיש כמוהו יכול להידום.

היה זה סבל רב לאדם שאחד מבני מושי פחתו אמר עליו פעם: "אם אינו רואה את שמו ככותרת של עיתון במשך שלושה ימים רצוי פים, הוא חולה גופנית!" — דואגנוזה קשה לאדם הפוכל מאולקום ברזני.

גם דיין השלים עם העובדה שאסור לו אף להזכיר

ארנקה של גולדה מונח בין אלון ודיין בכנסת

את הירושה, כל עוד נמצאת גולדה בשילטון. כשם שספיר התבצר בנסיכותו הכלכלית והמתין לבאות, כך התבצר דיין בנסיכות שלו — השטחים המוחזקים. שם ישב על תקן של סולטאן מימיהביניים, חילק בנדירות אישית שיתורייאסירים ואיהודי-מישפחות, וציווה אישית על ביצוע מעשיאכוריות, כגון ריסוס תבואות ברעלים. הוא התנגד בכל כוחו לסיפוח הרשמי של שטחים אלה לישראל — דבר שהיה שם קץ לשלטונו האישי בהם. הוא תבע תקציבים כדי להקים בהם מיפעלים — כדי לחזק את כוחו הכלכלי. הוא התנהג מכל הבחינות כפרויקטונס רומאי, השולט בפרובינציה רחוקה, מחזיק בדיגינותיו וממתין בקוצר-רוח למות הקיסר, כדי לנסות לרשתו.

מילחמת היהודים הקטנים

א יש השנה של תשכ"ט, היים ברילב, הצטרף לביצה זו מבלי לגרום לאידיות. הוא בא, ערך הערכת-מצב, החליט כי בעת הזאת כל המשכיל יידום. גם הוא היה בין הממתנים. האדם שכימעט הפך לאישהשנה תשכ"ז, רמטכ"ל מילחמת ששת-הימים יצחק רבין, היה רחוק מלהיות איש השנה של תשל"ב. הוא היה הדפוק הגדול של השנה, כימעט-שר נצחי, האיש שהכל הבטיחו לו ובגדו בו. בסוף השנה הצליח לבלבל את הציבור, שלא הבין עוד היכן הוא עומד, מן השקפותיו. גם זה היה אופייני לאווירה של תשל"ב. כל אנשיהחצר התקוטטו איש עם רעהו, כשרי

שרת בלתי-פוסקת של "מילחמות היהודים" — איום מילחמות אלה היו קטניות אישיות. שום ויכוחים על השקפות-עולם ותפיסות-יסוד לא סערו בצמרת. איש מבין הנסיכים והדוכסים לא הודהה עם קו עקרוני כלשהו. העמודים המדיניים בעיתונות הפכו לטורי-רכילות, להנאתו של קהל מבוהה של צרכני בידור פוליוטי. ה"חדר לפה" — הנשק של הפחדנים — נמכרה תמורת פיר סומת אישית. כאווירה זו שר דממה מחשבתית בוצעו יובי יום מועשים מיקריוכיכוכוכו, שיכריעו את גורל המדינה לדורות.

המילחמה היהודית היחידה שחרגה, לפחות למראית-עין, מכלל זה היתה מילחמתו של אישהשנה תשל"א. יצחק בן-אהרון, הוא דיבר במושגים רעיוניים, תקף למען עניין עקרוני, התייצב בראש מאבק על עניין צודק — צימצום הפער בין השכירים ובין מעמד המתעשרים. שהשתלט על ההכנסה הלאומית ועשה בה ככתוך שלו.

אולם בן-אהרון של תשל"ב איכזב את התיקות שעורר בשנה הקודמת. אמנם התפטר באופן הפגנתי מתפקידו, כאשר גולדה מאיר התייחסה גם אליו כאל נער-חצר. אך הוא מיהר לחזור בו מן ההתפטרות כל עוד נפשו בו. הסקנדליוזם הפיגנוני שלו בא במקום מאבק שר ממש. ככל מערכותיו מינה תפקיד כפוי: מצד אחד הזקיף את קומת ההסתדרות וחבריה, נטע בהם רוח-קרב חדישה, מצד שני שימש אדיבו לייפדגת המתעשרים ואיפי שר זה זהופיע כדמות מיפי לגה פועלית.

ניצחון חסר תוכן

ת של"ב הכירה מורדים נועזים ועיקביים יותר. אחדים מהם התקרבו למעמד אישהשנה. קומץ חברייקיבוץ של השומר הצעיר בנגב התקוממו נגד הנישול הברוטאלי של הבדואים בפיתחת

ליא

רפיה, הסעירו את המדינה במשך שבועות, מרדו במרות מיפלגתם. הארכיבישוף יוסוף רייא הרים את נס המרד בפרשת בירעם ור איקרית, זיעזע את המצפון הלאר מ. סוכני השילטון נעצו סכין בגבו. רייא העמיד בפני המדינה במפתיע טיפוס שנעלם לפני 24 שנה: מנהיג ערביי-ישראלי אמיק, המוכן להיאבק. היה צורך לגייס נגדו סוכנים שכירים.

אך המורד שגרם לזעזוע החזק ביותר של השנה, ושהטביע את חותמו האישי על הקד גדול שלה, היה נכר מתקופת הפדמ"ח — הגרי ארזוג דויד ניב, גיבור פרשת "נתיבי נפט".

כאנטייתיה מושלמת לדמות השניה של הפרשה — הפרוטקציונר-המתעשר מוטי פרידמן — הראה ניב למדינה את דמותו של הישראלי היפה, המוסרי, המוכן להסתכן למען עניין שכולו לטובת הציבור.

נתיבי נפט היתה הפרשה היחידה בממלכתה של גולדה מאיר, שבה השיג הציבור המתמרד ניצחון — לפחות לשעה קלה. הממשלה הוכרחה למנות ועדת-חקירה, נגד רצונה. היא הוכרחה להשיג את התפטרותו של מוטי פרידמן. היא הוכרחה לגרום לביטול שכר-הטריחה לפרק ליטים. ולבסוף התפטר שריהמישפטם, יעקוב שימשון שפירא.

אולם גם ניצחון זה של דעת-הקהל נתגלה כחסר-תוכן. שום דבר לא השתנה בחברה ובמשק. מוטי פרידמן התפטר מחברה אחת — אלף מוטי פרידמנים שמנו ושיגו שגו על חשבון הציבור באלף חברות אחרות.

כדי להוכיח את אפסות כוחה של דעת הקהל, את חוסרהסיבויים של מרד מוסרי, את הריבונות המוטאלית של שיגוניה האישי — שיכנעה גולדה את שפירא לחזור לתפקידו.

הדבר קרה בשבועיים האחרונים של תשל"ב — כאילו לא רצתה גולדה לסיים את השנה מבלי למחוק את התבוסה היחידה שנחלה. המדינה הפכה לחצר.

גולדה שלטה בה. מי שרמ, מה שרמ, כגולדה?